

Mazowiecki Kurator Oświaty
Al. Jerozolimskie 32, 00-024 Warszawa

KO.SNP.I.DJ.0310 - 3/09

Warszawa, 16 listopada 2009 r.

Plan nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty

na rok szkolny 2009/2010

SPIS TREŚCI:

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Zakres ewaluacji problemowej planowanej w szkołach i placówkach.....	5
	A. Ewaluacja planowa problemowa.....	5
	B. Ewaluacja doraźna problemowa.....	6
III.	Tematyka kontroli planowanych w szkołach i placówkach.....	6
	A. Kontrole planowe.....	6
	B. Kontrole doraźne.....	7

PODSTAWA PRAWNA:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz.1324).

Każda szkoła to „osobowość”, którą - tak jak osobowość ucznia w klasie – można wspomagać w rozwoju, ale nie da się jej w tym procesie wyręczyć.

Zbigniew Radwan

I. WPROWADZENIE

W dniu 9 listopada 2009 r. weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadzoru pedagogicznego, stanowiące wykonanie upoważnienia zawartego w art. 35 ust.6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz.2572). Celem nowych uregulowań prawnych jest wzmocnienie systemu nadzoru pedagogicznego z ukierunkowaniem jego sprawowania na dokonywanie analizy i oceny jakości działalności szkół i placówek oraz doskonalenie ich pracy w oparciu o potrzeby uczniów i lokalnych społeczności.

Nadzór pedagogiczny sprawowany przez kuratora oświaty w roku szkolnym 2009/2010 z jednej strony będzie polegał zatem na stałym rozpoznawaniu, dokonywaniu analiz oraz oceny jakości działań podejmowanych przez szkoły z zastosowaniem metodologii badawczej, z drugiej zaś na bieżącym monitorowaniu i kontroli ich pracy w zakresie zgodności realizowanych zadań z zapisami zawartymi w statutach i obowiązującym prawem oświatowym. Tak rozumiany nadzór realizowany będzie w trzech zasadniczych formach:

- ✓ ewaluacja działalności edukacyjnej szkół i placówek,
- ✓ kontrola przestrzegania przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkół, placówek i nauczycieli,
- ✓ wspomaganie pracy szkół i placówek oraz nauczycieli w zakresie ich działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Nadzór pedagogiczny jest procesem, w którym wszystkie formy (ewaluacja, kontrola i wspomaganie) winny wzajemnie się przenikać i uzupełniać. Należy podkreślić, że tylko tak sprawowany nadzór pedagogiczny może przyczynić się do poprawy efektywności pracy szkół i placówek.

Zadania nadzoru pedagogicznego realizowane będą w roku szkolnym 2009/2010 przez wizytatorów przygotowanych do sprawowania jednej z wymienionych form nadzoru. Cykl realizowanych szkoleń, przygotowujących wizytatorów do pełnienia nowych ról, wyznaczy możliwości realizacji zadań przez poszczególne ich grupy. Wzmacnianie roli osób sprawujących nadzór pedagogiczny poprzez ich profesjonalizację przyczyni się do sprawniejszego i bardziej efektywnego funkcjonowania systemu sprawowania nadzoru.

Zmiany dokonywane w systemie oświaty wymagają stałego monitorowania ich wdrażania w szkołach i placówkach. Ogromna w tym rola organu nadzoru pedagogicznego, który w ramach podejmowanych działań będzie wspierał szkoły w realizacji postawionych im przez państwo zadań. *Plan nadzoru pedagogicznego Mazowieckiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2009/2010* uwzględnia podstawowe kierunki polityki oświatowej państwa, ustalone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na podstawie art. 35 ust. 2 pkt.1, są nimi:

- ✓ **monitorowanie przygotowania przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego do obniżenia wieku rozpoczynania rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego oraz obowiązku szkolnego,**

- ✓ **monitorowanie wdrażania podstawy programowej kształcenia ogólnego,**
- ✓ **monitorowanie rekrutacji młodzieży niepełnosprawnej i przewlekle chorej do szkół ponadgimnazjalnych.**

Tak jak i w ubiegłych latach istotnym warunkiem, determinującym jakość sprawowanego nadzoru, jest współpraca: organów sprawujących nadzór pedagogiczny, organów prowadzących szkoły i placówki, dyrektorów szkół i placówek oraz nauczycieli. Współpraca ta winna zakładać umożliwienie zespołom szkolnym (dyrektorom wraz z nauczycielami) efektywnych działań na rzecz podnoszenia jakości pracy szkół i placówek poprzez dostarczanie im informacji na temat ich pracy, przekazywanie narzędzi do sprawdzania poziomu wypełniania przez szkoły i placówki wymagań, a także umożliwienie dokonywania analiz (ewaluacja wewnętrzna).

Nadzór pedagogiczny sprawowany jest z uwzględnieniem:

1. jawności wymagań,
2. współdziałania organów sprawujących nadzór pedagogiczny z organami prowadzącymi szkoły i placówki, dyrektorami oraz nauczycielami,
3. tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi szkół i placówek,
4. pozyskiwania informacji zapewniających obiektywną i pełną ocenę działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek.

Jawność nadzoru pedagogicznego realizowana będzie przez podawanie do wiadomości dyrektorom szkół i placówek tematyki i stosowanych przez wizytatorów narzędzi badawczych oraz materiałów wspomagających. Na stronie internetowej publikowane będą także wyniki przeprowadzonych ewaluacji i kontroli.

Sprawowany nadzór pedagogiczny, szczególnie w formie ewaluacji, realizuje zasadę pozyskiwania informacji o szkole lub placówce z różnych źródeł (od rodziców, uczniów, nauczycieli, partnerów współpracujących ze szkołą itp.), w tym także uwzględniania informacji pozyskiwanych w toku sprawowanego nadzoru przez dyrektora szkoły lub placówki (ewaluacja wewnętrzna). Przyjęta zasada dostarczyć ma pełnej wiedzy o szkole/placówce, co w konsekwencji wpłynie na bardziej zobiektywizowaną ocenę jej pracy.

Niezwykle istotne jest, aby działania wizytatorów sprawujących nadzór pedagogiczny w bieżącym roku szkolnym ukierunkowane były na podmiot nadzoru, tj. ucznia/wychowanka, jego potrzeby i możliwości rozwoju. Sukces edukacyjny bowiem każdego ucznia i wychowanka na miarę jego potrzeb i możliwości to także sukces szkoły/ placówki, świadczący o jakościowym wymiarze jej pracy.

Kluczowe znaczenie dla doskonalenia jakości pracy szkół i placówek, w nowej koncepcji nadzoru pedagogicznego, ma uaktywnienie zespołów szkolnych w takim kierunku, aby samodzielnie analizowały efekty własnej pracy, a następnie doskonalili je. Działania motywujące nauczycieli podejmuje zarówno dyrektor szkoły/placówki, jak i wizytator, który w ramach podejmowanych czynności uwzględnia analizy i informacje przekazane mu przez zespół nauczycieli.

Istotną cechą nadzoru pedagogicznego jest jego skuteczność, przejawiająca się w efektach pracy szkół i placówek oraz w ich funkcjonowaniu zgodnie z obowiązującym prawem. Jakość pracy szkoły warunkuje dobra komunikacja pomiędzy wizytatorem a dyrektorem szkoły/placówki oraz motywacja obu stron do podejmowania stałego wysiłku w kierunku doskonalenia tego, co już zostało wypracowane. Szansę

na sukces mają zespoły nauczycielskie, które potrafią dostosować własne tempo zmian do zmieniającej się rzeczywistości. Sprawowany nadzór pedagogiczny musi uwzględniać odmiennosc i specyfikę każdej szkoły, wspomagać ją, dostarczać jej informacji na własny temat, ale nie wyręczy jej w codziennej pracy nad doskonaleniem własnych działań edukacyjnych.

II. ZAKRES EWALUACJI PROBLEMOWEJ PLANOWANEJ W SZKOŁACH/PLACÓWKACH

Ewaluacja jakości szkół i placówek ma za zadanie określić stopień spełniania przez szkołę/placówkę ustalonych przez państwo wymagań, ujętych w czterech obszarach, wskazujących jednocześnie zespołom szkolnym pożądane kierunki rozwoju. Ewaluacja prowadzona przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny jest ewaluacją zewnętrzną. Obejmuje ona:

1. zbieranie i analizowanie informacji o działalności edukacyjnej szkoły lub placówki,
2. określenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (w załączniku do rozporządzenia).

Wymagania stawiane szkołom i placówkom ujęte zostały w czterech obszarach:

- efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności szkoły/placówki,
- procesy zachodzące w szkole/ placówce,
- funkcjonowanie szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów,
- zarządzanie szkołą lub placówką.

Celem ewaluacji jest, z jednej strony, dostarczenie szkole/placówce informacji dotyczących tego, co należy poprawić, udoskonalić, aby szkoła/placówka jak najlepiej realizowała swoje zadania, z drugiej zaś strony informacji, które stanowią będą podstawę do doskonalenia systemu oświaty w województwie i całej Polsce.

Ewaluacja może być dokonywana we wszystkich obszarach funkcjonowania szkoły lub placówki – ewaluacja całościowa lub w zakresie wybranych obszarów działalności szkół/placówek – ewaluacja problemowa.

A. Ewaluacje planowe problemowe:

Na rok szkolny 2009/2010 minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ustalił do realizacji w szkołach i placówkach następujący zakres ewaluacji problemowych:

- ✓ **efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek**

Ze względu na niewielką liczbę przeszkolonych wizytatorów ds. ewaluacji w roku szkolnym 2009/2010 na terenie woj. mazowieckiego planuje się przeprowadzenie 17 ewaluacji planowych problemowych.

Ewaluacje zewnętrzne prowadzone w bieżącym roku szkolnym będą prowadzone tylko w tych szkołach, których dyrektorzy zgłoszą chęć uczestniczenia w nich wraz ze swoimi zespołami nauczycielskimi. Dyrektorzy uczestniczący w tak realizowanych ewaluacjach, przed ich przeprowadzeniem, zostaną objęci szkoleniem z zakresu ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej. Pierwsze ewaluacje zewnętrzne mają charakter

pilotażowy. Pilotażem objęte są narzędzia wykorzystywane do przeprowadzania badań, procedura badawcza oraz rozwiązania techniczne, wspomagające wizytatorów (System Ewaluacji Oświatowej).

B. Ewaluacje doraźne problemowe:

Ewaluacje doraźne problemowe realizowane będą w przypadkach, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieujętych w planie nadzoru pedagogicznego. Szkoły i placówki do ewaluacji problemowych podejmowanych w trybie doraźnym wskazywane będą przez dyrektorów Wydziałów/Delegatur, z uwzględnieniem potrzeb szkół/placówek objętych nadzorem oraz możliwości kadrowych (wizytatorzy ds. ewaluacji). Szkoły i placówki do ewaluacji będą przydzielane wizytatorom losowo, z uwzględnieniem zasady, że w ewaluacji nie może uczestniczyć osoba, która pozostaje lub w ciągu ostatnich 5 lat pozostawała w stosunku pracy w tej szkole lub placówce.

III. TEMATYKA KONTROLI PLANOWANYCH W SZKOŁACH I PLACÓWKACH

A. Kontrole planowe

Kurator Oświaty kontroluje przestrzeganie przez szkoły/placówki oraz organy prowadzące przepisów prawa w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek. Kontrole przeprowadzane są zgodnie z procedurą zawartą w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 roku w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz.1324). Kontrole planowe podejmowane przez kuratora oświaty przeprowadzane są z wykorzystaniem arkuszy kontroli, zatwierdzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Szkoły i placówki do kontroli są przydzielane wizytatorom losowo, z uwzględnieniem zasady, że w kontroli nie może uczestniczyć osoba, która pozostaje lub w ciągu ostatnich 5 lat pozostawała w stosunku pracy w tej szkole lub placówce. Na rok szkolny 2009/2010 minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ustalił następującą tematykę kontroli:

1. w przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach podstawowych:
 - ✓ **realizacja prawa dziecka pięcioletniego do rocznego przygotowania przedszkolnego,**
 - ✓ **prawidłowość nadzorowania realizacji przez dzieci sześciolatnie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego,**
2. w szkołach podstawowych i gimnazjach:
 - ✓ **zgodność prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania z przepisami prawa w zakresie dotyczącym arkuszy ocen uczniów,**
3. w centrach kształcenia praktycznego:
 - ✓ **zgodność realizacji praktycznej nauki zawodu z przepisami prawa,**
4. w ośrodkach dokształcania i doskonalenia zawodowego:
 - ✓ **organizacja i prowadzenie dokształcania teoretycznego pracowników młodocianych,**

5. w placówkach doskonalenia nauczycieli:
 - ✓ **organizacja kursów kwalifikacyjnych,**
 - ✓ **realizacja zadań przez doradców metodycznych,**

6. w specjalnych ośrodkach wychowawczych:
 - ✓ **realizacja zadań zespołów wychowawczych do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków,**

7. w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych:
 - ✓ **organizacja zajęć rewalidacyjnych w zakresie liczby godzin i rodzaju oraz zgodności z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego,**

8. ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych:
 - ✓ **prawidłowość organizacji i realizacji zajęć rewalidacyjno- wychowawczych,**

9. w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii:
 - ✓ **zgodność przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu wychowanków z przepisami prawa,**

10. w poradniach psychologiczno-pedagogicznych:
 - ✓ **wydawanie przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia i przystąpienia ucznia lub absolwenta ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu lub egzaminu,**

11. w centrach kształcenia ustawicznego:
 - ✓ **realizacja pozaszkolnych form kształcenia w publicznym centrum kształcenia ustawicznego.**

B. Kontrole doraźne

Celem kontroli doraźnych jest ocena stanu przestrzegania przez szkoły lub placówki oraz organy prowadzące przepisów prawa w zakresie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkół i placówek. Kontrole przeprowadzane są zgodnie z zapisami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 roku w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U Nr 168. poz.1324) oraz procedurą zatwierdzoną przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty. Kontrole doraźne realizowane są w przypadku, gdy zaistnieje potrzeba podjęcia działań nieujętych w planie nadzoru pedagogicznego. O zakresie kontroli i doborze szkół i placówek decydują dyrektorzy Wydziałów i Delegatur Kuratorium Oświaty w Warszawie. Szkoły i placówki do kontroli są przydzielane wizytatorom losowo, z uwzględnieniem zasady, że w kontroli nie może uczestniczyć osoba, która pozostaje lub w ciągu ostatnich 5 lat pozostawała w stosunku pracy w tej szkole lub placówce.